

TAAHANA.

I kite matou i te reta a Mihi Karanata o Karioi, ki ona hoa, he whakaatu i te nui o to ratou pouri ko tona taina me ana tamahine te matenga o tetahi o a ratou tamariki Maori o Tahana. Na ratou tonu i tiaki ki roto i to ratou whare a mate hou. Otira i hari o ratou ngakau i te haerenga o Tahana i runga i te matauranga ki te Kai-whakaara, ko te oranga tonutanga nei tera. I a ia e takoto mate ana i puaki i a ia etahi kupu atahua, he kupu whakaatu kahore kau ona wehi ki te mate. I tona kitenga e pouri ana tetahi ona kai-tiaki ka mea ia, "Kaua e tangi." Ka haere ahau ki te oranga tonutanga." I ona whakaaro e huri ana i te kaha o te mate ka korero ngakautia e ia te 3 me te 14 o nga upoko o Hoani, me tana karanga ano, "Kua whanau hou ahau." I te mutunga o tana korero pakeha i te 14 o nga upoko ka mea ia, "Beautiful, beautiful!" (te atahua, te atahua!) Hoatu ra, Tahana, ki te kainga atahua. Ko euei wahine pakeha he rangatira, na te aroha ki te Maori ka mahue to ratou kainga i Otautahi ka haere ki roto o Whanganui, ki Karioi, e tata tonu ana ki te take o Ruapehu. "E akiakina ana hoki matou e te aroha o te Karaiti."

• > ☉ < •

HE TONO.

Hei te 20 o nga ra o Tihema ka tu te hoko-hoko taonga maori a Mihi Reweti ki tona kainga i Kaiti. He mahi tonu tenei na tenei wahine i nga tau katoa. Ko nga moni e hoatu katoa ana e ia mo nga mahi a te Hahi Maori, hei tuku hoki i te Rongo Pai ki Meremihia. E tono ana ia ki nga Maori katoa kia tukua mai he taonga maori mana e hoko ki ona hoa, ko tona tino tono ia ki nga Maori katoa o enei takiwa. Nga mea e tino hiahia ana ia he kete, mea ririki, mea nunui ranei, engari ko nga mea ririki nga mea tino pirangitia e te wahine pakeha; kaua e hoatu he rongoa pakeha hei whakarereke i te ahua o te harakeke. Otira me tuku mai nga mea katoa a te Maori. Kia mama mai e hine ma, whakaritea te tono a tenei wahine pakeha e aroha nei ki te Maori. Me tuku mai me waiho ranei nga taonga ki a Mita Reweti, kei te whare o Wiremu me Ketera (Williams and Kettle), Kihipane, ki to raua whare tonu ranei i Kaiti. Kia rangatira te whakaaro, kaua e mea me utu rawa, chara hoki i te mea mana ake nga moni, engari hei painga ano mo te iwi Maori. Ki te utu nga taonga ka iti rawa te moni e toe. Mana e utu te tukunga mai i te meera.

MATENGA O ATIRIKONA KARAKA.

No te 21 o nga ra o Oketopa ka haere a Te Karaka, atirikona o Waimate, ki tona okiokinga, whakarereia iho nga mactanga i muri nei, ka whakawhiti ia ki te ao matama, e kore nei e te roimati e rangona te tangi. Ka 69 ona tau ka mate nei ki Panera, Akarana. He tino kino tona mate, na reira i hari ai ona hoa i te tere o tona haerenga kia kore ai e roa rawa tona ngaunga e te mamae. E wha rawa nga ra i takoto ai ia kihai i matatau ake ki te tangata.

No te tau 1831 ka whanau a Te Karaka ki Waimate. Tana mahi tuatahi he whakanko kura. I te tau 1856 ka whakarikona ia, no te tau 1858 ka whakapirititia. I te pakarutanga o te whawhai ki Waikato ka mutu tana kura ki Tauranga, ka haere mai hei hoa mo te Pihopa o Waipapa ki Turanga nei. I te haerenga o te pihopa i nga rongu kohuru i te haubau ka hoki ano a Te Karaka ki Waimate. He maha nga tau i noho ai ia ki reira, i kauwhau ai i te Rongo Pai ki nga Maori. No muri mai ka whakaturia ia hei atirikona mo Waimate North ka haere mai hoki ki Akarana noho ai. Koia te kai-tire-tiro i te Hahi Maori i te pihopatanga o Akarana. I tona ngakau ngawari, aroha, ka aroha nuitia ia e te iwi Maori, e nga minita Maori o tona takiwa. Haere e koro, i te huarahi kua whakaritea. Ko te hari hei a koe, ko te manukanuka ki o takanga, ko te aroha ko te pouri hei te iwi, hei o tamariki ka waiho panu nei e koe ki muri nei amio noa ai.

Waiho i muri nei mapu kau ki te ao;
Hau pukohu whenua taku nei e mihi nei,
Rehutu moana taku nei e tangi nei.
Whakamau noa ana ki runga o nga puke,
Amio noa ana te kahui kaka.
Kahore nei he matua mo koutou ra,
Tena ka riro i te herenga kakanō
Te hua nga miro e.....!

E mea ana te whakatauki: "Kia mate ko tai taba, kia mate ko tai taba; tu noa ana nga turanga i Kaiti ka ngaro Ririhape."

